

„Pred Jeho majestádom si anjeli zakrývajú tvár.“

Rozhovor s biskupom Atanážom Schneiderom

pch24.pl

22. marca 2020 ✝ Cirkev

O detstve prežitom v Sovietskom zväze, o hlbokéj úcte k Najsvätejšej sviatosti, ktorú si priniesol z mladosti, o škandalózne liturgickej svojvôli, úlohe žien v Cirkvi ako i o svätom kňazstve hovorí v rozhovore s poľským časopisom „Polonia Cristiana“ J. E. Atanáž Schneider, pomocný biskup Arcidiecézy Najsvätejšej Panny Márie v Astane (Kazachstan).

Otec biskup, máte nemecký pôvod, ale narodili ste sa a vyrástli v bývalom Sovietskom zväze. Ako k tomu došlo?

Na začiatku 19. storočia (v rokoch 1809 – 1810) došlo k veľkej emigrácii roľníkov z juhovýchodného Nemecka do oblasti Čierneho mora v bývalej Ruskej ríši. Prestahovali sa tam obyvatelia Badenska, Alsaska, Lotrinska a Falcka. Ruský cár im daroval úrodné pozemky černozone. Pristáhovalci mali právo zakladať dediny, v ktorých sa hovorilo iba po nemecky a ktoré si zachovali náboženskú odlišnosť (išlo o čisto katolícke a luteránske dediny). Dediny mali nemecké názvy ako Strassburg, Elsass, Karlsruhe, Baden, Mannheim, Speyer atď. ... Moji predkovia boli emigranti zo severného Alsaska okolo miest Seltz a Hagenau. Žili tam (v čiernomorskom regióne) až do druhej svetovej vojny. Po vojne ich stalinistický režim deportoval na rôzne miesta v Sovietskom zväze, kde boli internovaní a odsúdení na ťažké práce. Mojich rodičov deportovali do pohoria Ural. Keď sa mohli vrátiť, presťahovali sa do strednej Ázie, do Kirgizska, kde som sa narodil.

Detstvo vašej Excelencie sa určite vyznačovalo všadeprítomným prenasledovaním viery zo strany sovietskeho teroru. Za akých podmienok ste Vy a Vaša rodina praktizovali vieru? Ako sa rozvíjal Váš náboženský život a kto v ňom zohral najdôležitejšiu úlohu?

Cieľom komunistického režimu bolo vybudovať spoločnosť bez Boha. Preto akékoľvek verejné náboženské gesto či verejný kult boli zakázané. Viera sa prežívala a odovzdávala v rodinách vďaka katolíckej rodine ako domácej Cirkvi. Mal som to privilégium a veľké šťastie, že som prišiel na svet vo veriacej katolíckej rodine a môžem povedať, že som katolícku vieru nasával s materským mliekom. V období prenasledovania a neprítomnosti kňazov (niekedy aj niekoľkoročnej), moji rodičia slávili a svätili nedeľu modliac sa s nami deťmi obvyklé modlitby.

Neskôr sme sa presťahovali do Estónska, kde sme mali kňaza a kostol vzdialený sto kilometrov. Preto sme nedeľu čo nedeľu absolvovali túto vzdialenosť, aby sme mohli byť prítomní na svätej omši. Nepripadalo nám to veľmi ďaleko a mali sme radi tieto nedeľné výlety, hoci s tým bola spojená určitá obeta. Naša rodina mala tú česť osobne poznať dvoch svätých kňazov: blahoslaveného otca Alexija Zaritzkého, ukrajinského kňaza z Ľvova, ktorý zomrel v roku 1963 v gulagu v Karagande mučeníckou smrťou, blahorečený bol v roku 2001, a otca Janisa Andreasa Pavlovského, lotyšského kapucína, ktorý trpel ako vyznávač viery v gulagu Karagande.

Bol mojím farárom v Estónsku a zomrel v chýre svätosti v Rige v roku 2000.

V 70. rokoch 20. storočia ste sa ako dospelávajúci chlapec mohli s rodičmi vysťahovať do Nemecka. Konečne ste mohli slobodne praktizovať vieru. Aké boli Vaše prvé skúsenosti v tomto smere? Hovoríme o časoch, keď už bolo zavedených veľa z nie veľmi šťastných pokoncilových liturgických reforiem.

My, ktorí sme praktizovali katolícku vieru v dobách prenasledovania, sme si Nemecko a západný svet predstavovali ako „raj“. V prenasledovanej Cirkvi sme prežívali hlbokú vieru, pričom sme si zachovali veľkú úctu ku všetkým svätým skutočnostiam, ku kňazovi, k liturgii a predovšetkým k Eucharistii. Čo nás hlboko šokovalo, bol nedostatok úcty a posvätnosti v liturgii svätej omše. Prvýkrát v živote sme boli svedkami nepredstaviteľnej scény podávania svätého prijímania na ruku. Nám to pripadalo také banálne a všedné ako rozdávanie zákuskov. Keď sme sa vracali domov, cítili sme tichý bôľ v našich dušiach. Keď si moja matka všimla, že podobné scény sa odohrávajú takmer vo všetkých kostoloch, ktoré sme navštívili, hlboko trpela a plakala.

Často zdôrazňujete, že sväté prijímanie sa musí prijímať výlučne do úst a poklačiačky. Aké sú najväčšie riziká a dôsledky rozšírenej praxe podávania svätého prijímania na ruku (tak objektívne, ako aj vo vzťahu k viere danej osoby)?

Najväčším rizikom i najväznejším dôsledkom praktizovania podávania svätého prijímania na ruku je obrovská strata odrobiniek Eucharistie a to, že tieto odrobinky sú pošliapávané v našich kostoloch. Ďalším vážnym rizikom je ohromná ľahkosť, s akou možno odcudziť konsekrované hostie. Podávanie svätého prijímania na ruku po istej dobe výrazne oslabuje vieru v reálnu prítomnosť i v transsubstanciáciu, pretože s Najsvätejším zo svätých sa zaobchádza ako s bežným pokrmom bez náležitých gest uctievania.

Niektorí katolíci, ktorí podporujú podávanie svätého prijímania na ruku (alebo sú na to jednoducho zvyknutí), tvrdia, že ľudská ruka hreší menej ako ústa. Hovorí, že gesto držania nášho Spasiteľa v dlaniach im dáva nádhernú príležitosť na chvíľu ho adoroovať. Taktiež tvrdia, že klačanie by narušilo ich ľudskú dôstojnosť a že postavenie v stoji je vhodnejšie a rovnako úctivé. Ako by ste odpovedali na vyššie uvedené argumenty?

Naše telesné orgány (ruka, jazyk atď.) nenesú nijakú vinu za hriech. Hriech sa pripisuje ľudskej osobe. Orgány, ktoré používa osoba pri páchaní hriechu, nikdy nenesú vinu. Preto je nezmysel dávať do protikladu dlane a ústa. Uctievanie nášho Pána laikmi držiacimi svätú hostiu v dlaniach popiera celú tradíciu univerzálnej Cirkvi. Táto prax je subjektivistickou, hoci zbožnou, svojvoľnosťou. Cirkev vždy vyhradzovala právo dotýkať sa sviatostného Kristovho tela vysväteným kňazom. Výnimky boli z objektívnych dôvodov v čase prenasledovania alebo v situácii absolútnej nevyhnutnosti, nikdy však nie s cieľom uspokojiť individuálnu zbožnosť. Dokonca aj v prvých storočiach sa Eucharistie laici nedotýkali svojimi prstami, ale prijímali ju priamo ústami z dlane, pričom ženy si ich prikrývali bielou tkaninou.

Pozícia v stoji má svoju hodnotu i svoj čas. Toto je typicky kresťanská pozícia, pretože kresťan je osoba vykúpená, ktorá žije nový život a verí vo vzkriesenie tela. Klačanie je však rovnako typická kresťanská pozícia a používa sa v momentoch adorácie Boha, Krista, vteleného Boha. Používa sa tiež pri prosebných a kajúcich modlitbách. Sám Pán sa modlil na kolenách, tak robili aj apoštoli i ženy v ráno Zmŕtvychvstania.

Kľačiace postavy sú v Nebeskom Jeruzaleme, v ktorom anjeli a vykúpené ľudstvo padajú na kolená a dokonca na tvár, aby sa klaňali Kristovi, Božiemu Baránkovi. Preto najbiblickejším, najvhodnejším a najlogickejším gestom v okamihu, v ktorom veriaci víta a prijíma Božieho Baránka pod spôsobom chleba, je kľaknutie.

Hovoríme, že veríme v Boha, ale nedokážeme ho správne uctievať; snažíme sa to robiť vlastným, často nešťastným spôsobom. Aké sú podľa Vás príčiny zániku vzdávania úcty nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi? Aké pastoračné a katechetické riešenia by podľa Vás mohli toto uctievanie oživiť?

Ľudská prirodzenosť sa skladá z viditeľnej a neviditeľnej zložky, čiže z duchovnej duše a hmotného tela. V dôsledku toho musí človek konať v súlade so svojím charakterom, čo v našom prípade znamená, že musí uctievať Boha súčasne vo svojom vnútri i navonok. Vnútorne uctievanie je najdôležitejšie a oživuje akt vonkajšieho uctievania, ktoré však z toho dôvodu nemožno zanedbávať. Výhradné zdôrazňovanie vnútorného aktu pri zanedbávaní aktu vonkajšieho vedie k neľudskému postoju platonizmu či gnosticizmu.

Zdôrazňovanie iba vonkajšieho aktu a zabúdanie i zanedbávanie aktu vnútorného vedie k pokrytectvu a k mŕtvemu formalizmu. Náš Pán povedal: „Toto bolo treba robiť, a tamto nezanedbávať“ (Mt 23, 23). Na prinavrátanie úcty je potrebné učiť a verne a úplne ohlasovať pravdu o sviatosti Eucharistie, najmä o reálnej prítomnosti a transsubstanciácii; a toto treba sprevádzať vonkajšími gestami prejavov úcty.

Aj keď v Poľsku bola v roku 2005 zavedená možnosť prijímať Eucharistiu na ruku, Bohu vďaka sa nestala bežnou praxou. Zavedené však boli aj iné poľutovaniahodné novoty: kreslo celebranta je umiestnené v strede medzi bohostánkom a oltárom, čo znamená, že kňaz sedí chrbtom otočený k Pánu Ježišovi; miništranti prechádzajúci z jednej strany presbytéria na stranu druhú, kde sa zbožne (hoci skôr bezmyšlienkovite) poklonia pred prázdny oltárnym stolom, pričom zároveň sa vypnú smerom k Svätyni svätých, Kráľovi kráľov. Pozorujeme jav „kamarátstva“ veriacich, najmä mladých ľudí, s Ježišom Kristom. Toto „kamarátstvo“ je sprevádzané banalizáciou a infantilizáciou spôsobu uctievania Boha, ktoré často schvaľujú alebo dokonca podporujú kňazi. Keď sa pokúšajú o tejto téme hovoriť s kňazmi, často sa vyhovárajú na najnovšie liturgické pokyny či pastoračné potreby a v zásade nechcú viesť diskusie s „dotieravými“ veriacimi. Aké argumenty by sme mali použiť, aby sme presvedčili našich pastierov, že *lex orandi* má zásadný vplyv na *lex credendi*? Či ako laici vôbec smieme napomenúť našich kňazov (spôsobom, ako nám Pán Ježiš prikázal v Evanjeliu) vždy, keď je ohrozená úcta k Pánu Ježišovi?

V prvom rade medzi kňazmi musí vzrastať nadprirodzené poznanie pravdy viery o veľkosti tajomstva Eucharistie. Treba lepšie poznať princípy autentického kresťanského a katolíckeho uctievania v súlade s nemennou Tradíciou a odvekým učením Magistéria (*perennis sensus Ecclesiae*). Základný zákon Božieho kultu znie: Boh, Kristus, večnosť, je stredobodom a všetky aspekty a detaily tohto kultu Mu musia byť neustále podriadené a zamerané na Neho (ako učil Druhý vatikánsky koncil v „Sacrosanctum Concilium“, čl. 2).

Keď celebrant umiestni svoje kreslo do stredu, dáva jasne najavo, že centrom liturgie je človek. Je to v rozpore s učením Cirkvi, najmä s vyššie uvedeným učením Druhého vatikánskeho koncilu. Keď však bohostánok a veľký kríž s Kristom zostanú v strede a kreslo celebranta stojí naboku, je jasne zdôraznená pravda o tom, že Kristus je predsedajúci, že On je vodca a Hlava každej eucharistickej liturgie. Kristus je

Hlavou Jeho Mystického Tela, a teda je aj Hlavou Jeho „liturgického tela“. Pretože Kristus je vtelený a liturgia je sviatostná, viditeľná a nesie znaky, musí byť viditeľná aj pravda, že Kristus je centrom a Hlavou, čo znamená, že: Jeho reálna prítomnosť vo svätostánku a jeho viditeľný obraz na kríži musia byť v strede kostola a v centre eucharistickej liturgie.

Druhý vatikánsky koncil a kánonické právo povzbudzujú veriacich, aby kňazom povedali svoju mienku o veciach týkajúcich sa duchovného dobra Cirkvi („Lumen gentium“, kk 37; kánon 212 a kánon 213 KKP). Preto má každý laik právo prosieť duchovných, aby napravili škandály a svojvoľnosť, ktoré sú v rozpore s duchovným dobrom duší a zákonmi samotného Boha. Cirkev dáva veriaci toto právo: „Každý katolík, či už kňaz, diakon alebo veriaci laik, má právo predniesť sťažnosť o svojvoľnosti v liturgii diecéznemu biskupovi alebo kompetentnému ordinárovi, ktorý mu je podľa práva rovnocenný, alebo Apoštolskej stolici na základe primátu rímskeho veľkňaza“. (Redemptionis Sacramentum, 184).

Svätý Ján Pavol II. v roku 1980 povedal, že „dotýkanie sa konsekrovaných úlomkov a ich rozdávanie vlastnými rukami je výsadou kňazov“. Aký je váš názor na laických rozdávatelov svätého prijímania? Hoci (aspoň v Poľsku) sú za mimoriadnych rozdávatelov zvyčajne menovaní starostlivo vybraní, vážení muži, manželia a otcovia, ich nejednoznačná rastúca rola vzbudzuje určité obavy.

Rozdávanie svätého prijímania počas eucharistickej obety laikmi je v rozpore s celou tradíciou univerzálnej Cirkvi (východnej a západnej) a nikdy nebola praktizovaná. Je absolútnou novotou a skutočným zlomom s Tradíciou. V čase prenasledovania pustovníci na púšti mohli dávať sväté prijímanie veriaci, ale vždy iba mimo svätej omše. Zavedenie laických rozdávatelov sa zdôvodňuje snahou ušetriť čas a uľahčiť kňazom, aby nemuseli rozdávať sväté prijímanie veľkému zástupu.

Keď si uvedomíme neporovnateľnú veľkosť a posvätnosť svätého prijímania a skutočnosť, že okamih prijatia eucharistického Pána je skutočne vrcholom katolíckeho života, nikto – ani kňaz, ani veriaci – sa nebude pozeráť na hodinky a merať čas, ani nebude bedákať nad okolnosťami, ktoré zvyšujú únavu. Súčasná realita vyzerá takto: v kostoloch, kde sú laici zapojení do rozdávania svätého prijímania, kňaz po omši neraz márne stráca čas na pokec s ľuďmi alebo na internete či sledovaním televízie. V takých prípadoch kňaz neraz premárni po svätej omši viac času, než keby sám rozdával sväté prijímanie bez mimoriadnych laických rozdávatelov.

Ďalší argument ospravedlňujúci mimoriadnych rozdávatelov svätého prijímania znie: je to vyjadrenie aktívnej účasti laikov na liturgii. Toto ponímanie aktívnej účasti je mylné a je v rozpore s učením Magistéria a Tradície Cirkvi. Rozdávanie svätého prijímania je neoddeliteľnou súčasťou služby vysvätených kňazov a v Cirkvi nikdy nepredstavovalo spôsob aktívnej účasti laikov. Druhý vatikánsky koncil učí: „Pri liturgických sláveniach nech každý, či vysvätený služobník alebo veriaci, koná pri plnení svojej funkcie len to a všetko to, čo mu podľa povahy veci a liturgických predpisov patrí.“ (Sacrosanctum Concilium, KL 28) a „v záujme aktívnej účasti ľudu treba venovať starostlivosť jeho aklamáciám, odpovediam, spievaniu žalmov, antifónam, piesňam, ako aj úkonom, čiže gestám a držaniu tela. Nech sa v príslušnom čase zachová aj

posvätné ticho“ (tamtiež, KL 30).

Nie je tam zmienka o laických rozdávateloch svätého prijímania ako forme aktívnej účasti, pretože takéto chápanie a takáto forma sú v rozpore s odvekou tradíciou Cirkvi a popierajú princíp, ktorý učí Druhý vatikánsky koncil: „Napokon, nech sa nezavádzajú novoty, ak si to nevyžaduje opravdivý a zaručený úžitok Cirkvi, pričom je potrebné dbať o to, aby nové formy istým spôsobom organicky vyrastali z foriem už jestvujúcich.“ (tamtiež, KL 23).

V krásnej knihe o svätom prijímaní s názvom „Dominus Est“ ste písali o „eucharistických ženách“ v Sovietskom zväze, ktorým sa za neprítomnosti kňazov podarilo uchovať plameň viery adoráciou nášho Pána v Najsvätejšej sviatosti i formou duchovného prijímania Pána Ježiša. Opísali ste dojímavý príbeh Vašej matky Márie Schneiderovej, ktorej skrývajúci sa kňaz výnimočne dovolil, aby podala sväté prijímanie svojej ťažko chorej matke pod podmienkou, že tak urobí s najväčšou možnou úctou. Vaša matka si na dlaň natiahla nové biele rukavice a za pomoci pinzety podala svojej matke sväté prijímanie. Potom spálila obálku, v ktorej bola uchovávaná svätá hostia. V protiklade k vyššie uvedenému maximálnemu úctivému správaniu žien, ktoré konali z vyššej nutnosti, dnes vystávajú mnohé pochybnosti súvisiace s rastúcou aktivitou žien vo všetkých oblastiach liturgickej služby (miništrantky, mimoriadne rozdávatelky svätého prijímania alebo dokonca „pastoračné asistentky“). Aké by mali byť hranice liturgického aktivizmu žien a aké sú argumenty proti ich nadmernému angažovaniu sa v službe oltára?

Úlohu žien v Cirkvi stanovil sám Boh a je v súlade so zákonmi, ktoré vo svojej múdrosti a láske vpísal do jedinečnosti ženskej podstaty a roly. Poriadok stvorenia ľudskej prirodzenosti v dvoch pohlaviach odzrkadľuje krásu a komplementárnosť, nie rivalitu. V nadprirodzenom poriadku života Cirkvi je Mária, Božia Matka, tým najvyšším a najkrajším vzorom kresťanskej ženy. Najhlbším a najkrajším charakteristickým rysom ženy je materstvo. Kristus, vtelený Boh a Večný Veľkňaz prijal ľudskú prirodzenosť ako muž a vo svojej múdrosti neoddeliteľne spojil služobné kňazstvo vo všetkých jeho stupňoch a vo všetkých formách služby s mužským pohlavím, pretože ono symbolizuje duchovné otcovstvo samotného Krista.

Stupňami účasti na Kristovom kňazstve sú episkopát a presbyterát, ktoré predstavujú najvyššiu úroveň služby oltára. Možno by sa dalo povedať: biskup a kňaz sú akolytmi, rovnako ako miništranti a lektori. Diakonát vo svojej službe oltára a slova symbolizuje túto službu episkopátu a presbyterátu v konkrétnej a sviatostnej forme. Všetky ostatné svätenia a formy služby nižšie ako diakonát (subdiakon, akolyt, lektor, miništrant) sú nesviatostnými formami diakonátu a slúžia ako jeho predstupne. V súlade s touto pravdou univerzálna a odveká tradícia Cirkvi nikdy neumožňovala ženám slúžiť pri oltári, a to ani službu Slova počas Eucharistickej obety, ktorá je sama osebe liturgiou služobného kňazstva.

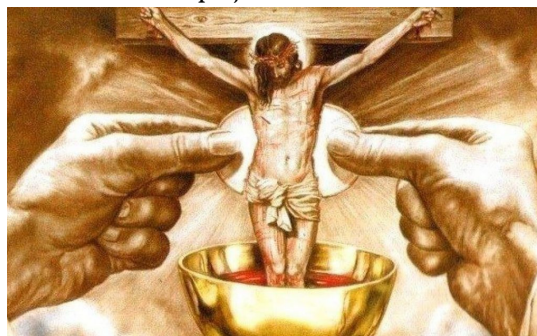
Počas liturgie hodín, ktorá nie je kňazskou a obetnou liturgiou v prísne služobnom zmysle, však veriaci, vrátane žien, môžu plniť rolu lektora. Najvyšším príkladom obetnej liturgie v prísne služobnom zmysle je liturgia Poslednej večere, na ktorej bolo prítomných iba dvanásť apoštolov, a nebola tam dokonca ani Mária, Matka Božia. Miestnosť večeradla, Poslednej večere zodpovedá oltárnemu priestoru či „presbytériu“ v dnešných chrámoch. Preto počas eucharistickej liturgie neboli ženy nikdy aktívne v oltárnom priestore, ale v

hlavnej lodi, pretože loď symbolizuje univerzálne kňazstvo a spolu s priestorom oltára zvaného „presbytérium“ tvorí celú Cirkev či celé Kristovo kňazstvo pozostávajúce zo služobného kňazstva a z všeobecného kňazstva ako jedno telo, ale so zásadne odlišnými úlohami (Vatikán II., Lumen gentium, 10).

Chcela by som sa opýtať na hygienický aspekt prijímania Eucharistie do úst. Domnievam sa, že je nemožné, aby akékoľvek ochorenie mohol prenášať Pán Ježiš, ktorý je podstatne prítomný v svätej hostii, a pokiaľ viem, Cirkev nikdy nebola obvinená z toho, že zapríčinila či rozšírila akúkoľvek epidémiu v dejinách. Napriek tomu pomerne nedávno bolo prijímanie Eucharistie do úst dočasne zakázané a z obavy pred prasacou chrípkou jedna biskupská konferencia dokonca nariadila (sic!) podávanie svätého prijímania na ruku. Ako sa dalo očakávať, výsledkom tohto rozhodnutia bol rýchly, priam drastický zánik úcty k Najsvätejšej sviatosti a ani po zrušení vyššie uvedeného zákazu nikto už v tejto krajine neakceptuje sväté prijímanie do úst z dôvodu „starosti o hygienu“, ktorá, bohužiaľ, dominuje nad vierou v reálnu prítomnosť. Chcela by som sa Vás opýtať, či takéto epidemické prípady možno považovať za legitímny dôvod podávania svätého prijímania na ruku? Je odporúčanie episkopátu prijímať duchovným spôsobom v podmienkach epidémie prijateľná alternatíva?

Počas dvetisíc rokov kresťanskej liturgie nebolo nikdy počuť, žeby cez sväté prijímanie boli prenášané choroby či epidémie. Je preukázané, že dlaň obsahuje viac baktérií než jazyk. Každý používa sliny na prvú dezinfekciu rany, ale nikto za týmto účelom nepoužíva prst. Dlaň osoby, ktorá prijíma sväté prijímanie na ruku, sa zvyčajne predtým dotýkala mnohých predmetov, na ktorých je plno baktérií či dokonca špiny: kľučky dverí v prostriedkoch verejnej dopravy a v kostole, ale predovšetkým mince a bankovky.

Takýmito neumytými prstami sa osoby dotýkajú konsekrovaných hostií, pričom na hostii zostanú obrovské množstvá baktérií a takú hostiu plnú baktérií, si pokojne vkladajú do úst. Je skutočne veľmi nehygienické prijímať Eucharistiu na ruku. Ak diecéznym autoritám úprimne „záleží na hygiene“, mali by predovšetkým zakázať podávanie svätého prijímania na ruku. V niektorých zriedkavých prípadoch obzvlášť nebezpečných epidémií by odporúčanie duchovného prijímania mohlo byť prijateľnou alternatívou. Musíme naozaj znovu objaviť a doceniť plnosť duchovného svätého prijímania.

Moja ďalšia otázka je o tom, ako sa vyhnúť riziku svätokrádeže počas svätých omší slúžených za prítomnosti mnohých osôb, medzi ktorými sú aj ľudia nepokrstení v katolíckej viere (alebo ktorí vôbec nie sú kresťanmi), ktorí prichádzajú na svätú omšu zo zvedavosti a popri tom pristúpia aj k prijímaniu. Bezpochyby prax podávania svätého prijímania do úst, ktorú obnovil náš milovaný pápež Benedikt XVI., a ktorú pápež František ponechal, je prirodzeným „filtrom“, ktorý môže zamedziť tomu, aby nekatolíci prijímali Telo Krista. Aké ďalšie opatrenia by mohli kňazi prijať v

situáciách, v ktorých je riziko páchania svätokrádeže príliš vysoké?

Cirkev od začiatku svojho historického putovania vždycky strážila Najsvätejšiu sviatosť, *Sanctissimum*, Kristovo Telo v eucharistickej sviatosti, v súlade s Pánovým napomenutím: „Nedávajte, čo je sväté, psom a nehádzte svoje perly pred svine“ (Mt 7, 6). V eucharistickej liturgii v prvých storočiach museli po liturgii Slova všetci katechumeni a nepokrstení opustiť priestory, v ktorých sa konala bohoslužba. Diakon vyhlásil: „Katechumeni, odíďte! Žiaden katechumen tu nemôže zostať.“ Tieto slová sa v byzantskej liturgii používajú dodnes.

V Cirkvi jestvovala osobitná liturgická služba ostiára, ktorý mal pozorne sledovať, aby nijaká nepokrstená osoba nedostala sväté prijímanie, a aby nikto so zlými úmyslami nenarušil ani nepoškodil liturgiu a sväté miesto. Všeobecné obnovenie funkcie a služby takéhoto ostiára je reálnou pastoračnou potrebou v celej Cirkvi. V byzantskej liturgii musí osoba, ktorá prijíma Eucharistiu, vysloviť svoje meno, musí odhaliť svoju totožnosť kňazovi, ktorý podáva sväté prijímanie. Táto metóda robí obrad svätého prijímania osobnejším, dodáva mu rodinnú atmosféru a súčasne umožňuje lepšiu prevenciu proti znesväteniu. [Túto prax] by si mohla osvojiť aj Cirkev latinského obradu.

Voči katolíkom, ktorí chodia do kostola v západnej Európe a chcú prijímať Eucharistiu na kolenách a do úst, majú kňazi niekedy averziu. Stalo sa mi, že so slzami v očiach som musela prosiť kňaza, aby mi dal sväté prijímanie do úst, pretože mi to tvrdohlavo odmietal. Nakoniec ustúpil a sväté prijímanie mi podal, ale urobil to so zjavnou nevôľou. Aký postoj je podľa Vás najvhodnejší: Vždy naliehať a byť pripravený na napomenutie, či dokonca na verbálny konflikt s kňazom vo chvíli, keď by sme sa mali sústrediť iba na vnútornú, a nie vonkajšiu (zdalo by sa, že samozrejmu) dispozíciu pre prijatie Pána Ježiša? Alebo by sme mali radšej v podobných situáciách uprednostniť duchovné sväté prijímanie a tak predísť situáciám, ktoré rania naše srdcia a lámu naše svedomie? Či existuje nejaké iné možné riešenie?

Cirkevné právo hovorí veľmi jasne: nijaký kňaz ani biskup nemá právo odmietnuť sväté prijímanie len preto, že ho veriaci chce prijať pokľaciačky a do úst. Toto právo je uvedené v inštrukcii „*Redemptionis Sacramentum*“, č. 91. Cirkev považuje porušenie tejto normy za „závažné previnenie“, viď vyššie uvedená inštrukcia č. 173. Cirkev vážne napomína vysvätených služobníkov: „Každý z vysvätených služobníkov nech sa dôsledne spýtuje, či rešpektoval práva veriacich laikov, ktorí mu s dôverou zverujú seba a svoje deti v presvedčení, že všetci správne vykonávajú pre veriacich tie služby, ktoré Cirkev, keď na príkaz Krista slávi posvätnú liturgiu, má v úmysle vykonať. Každý si má vždy uvedomovať, že je služobníkom posvätnéj liturgie.“ (*Redemptionis Sacramentum*, č. 186). Odmietnutie svätého prijímania veriacej osobe len preto, že ho chce prijať na kolenách alebo na jazyk, je prejavom arogantného klerikalizmu i klerikálneho despotizmu.

Ako kňaz i biskup už pätnásť rokov slúžite v Kazachstane. Mnoho desiatok rokov sa neschovávali veriaci v bývalom Sovietskom zväze zúčastňovať na svätých omšiach; nemali kňazov a tým boli pozbavení pomoci sviatostí. Kňazi misionári, ktorí prišli do tejto oblasti v 90. rokoch, nevyhnutne slávili sväté omše podľa nového misálu a zaviedli množstvo nových, predtým neznámych liturgických a pastoračných praktík, ktoré sa nevyznačovali odvekou úctou k Najsvätejšej sviatosti. Ako katolíci, ktorí si pamätali starú omšu, a ktorých náboženská formácia bola oveľa tradičnejšia, prijali tieto

novoty?

Nový obrad bol zavedený v bývalom Sovietskom zväze začiatkom sedemdesiatych rokov. Bol však slávený v duchu starého rítu s hlbokou vierou a úctou. V mojej vlastnej farnosti, do ktorej som v rokoch 1969 – 1973 patrila v Tartu v Estónsku, sa svätá omša slávila podľa *Novus Ordo*, ale *versus Deum*, pri hlavnom oltári, po latinsky, sväté prijímanie sa prijímalo pri zábradlí poklačiačky a na jazyk. Takže pre mojich rodičov a pre mňa bol rozdiel medzi dvomi „*ordo*“ takmer nepostrehnuteľný. Celebrácia *versus populum* bola zavedená v Kazachstane ešte v časoch Sovietskeho zväzu, ale spôsob celebrácie bol veľmi zbožný. Bol zavedený z hlbkej poslušnosti podľa inštrukcií Svätej stolice.

Po páde a rozpade Sovietskeho zväzu sem prišlo veľa kňazov misionárov z rôznych krajín. Niektorí z týchto kňazov zavádzali liturgické praktiky v rozpore so zbožnosťou, ktorá charakterizovala život veriacich, zdedenou z doby prenasledovania. Bolo to napríklad prijímanie Eucharistie postojáčky, používanie gitary a tleskanie počas svätej omše, sentimentálne pesničky a piesne na svetské melódie spievané počas liturgie. Ale vďaka Bohu, Biskupská konferencia v Kazachstane stanovila normu, podľa ktorej jediným prijateľným spôsobom prijímania svätého prijímania je sväté prijímanie poklačiačky a na jazyk, s výnimkou osôb, ktorým fyzický stav nedovolí, aby si kľakli.

Mohli by ste opísať vieru svojho stáda, ktoré je Vám zverené? Prejavujú veriaci v Kazachstane naďalej väčšiu úctu k Najsvätejšej sviatosti než katolíci na Západe? Či je ich zbožnosť príliš poznačená ateistickým režimom?

Katolíci v Kazachstane si zachovali cenné dedičstvo z čias prenasledovania, ktorým je hlboká viera, veľká úcta k liturgii a predovšetkým k Najsvätejšej sviatosti; zachovali si jasné povedomie o hriechu, a preto veriaci často pristupujú k sviatosti pokánia; veľká láska k modlitbe, najmä k eucharistickej adorácii; láska a úcta voči kňazom a biskupom; hlboký zmysel a úcta voči *sacrum*.

Vo východných cirkvách v 20. storočí neboli zavedené nijaké drastické liturgické reformy. Podľa vášho pozorovania - ostala v týchto cirkvách zachovaná úcta k eucharistickému Kristovi alebo bola vykorenená pod vplyvom sovietskeho ateizmu?

Východné cirkvi, katolícke aj pravoslávne, si stále zachovávajú veľkú úctu k liturgickej tradícii. Zmeniť liturgiu by pre nich bolo synonymom zmeny viery. Sú hlboko zakorenené vo vernosti viere a liturgickej tradícii. Liturgia je pre nich svätý poklad, ktorý musí Cirkev starostlivo uchovávať a odovzdávať budúcim generáciám. Takýto postoj východných cirkví, najmä cirkví pravoslávnych, je hodnota, ktorá môže a mala by obohatiť latinskú Cirkev v týchto dňoch, keď prežívame veľkú doktrínálnu a liturgickú krízu. Toto je moja skúsenosť vyplývajúca z kontaktov s duchovnými a veriacimi pravoslávnej cirkvi. Učenie a osvojenie si liturgického ducha a vernosti od pravoslávnych cirkví by bolo jedným z najlepších ekumenických gest zo strany katolíkov.

Úcta, ktorú preukazujeme Pánu Ježišovi, nikdy nie je dokonalá. Ako sa môžeme cvičiť v neustálom prehlbovaní našej úcty voči Kristovi? Mohli by ste nám k tomu dať niekoľko praktických rád?

Predovšetkým musíme v plnosti poznať katolícku vieru o Eucharistii, najmä mimoriadne bohaté dokumenty Magistéria. Je dobré aj čítať o živote a príkladoch eucharistického života svätých a mučeníkov. Svoju vieru musíme vyjadrovať jasnými gestami uctievania, klaňania sa a oddanosti eucharistickému Pánovi. Veľmi

užitočnou praxou, ktorá prináša duchovné ovocie, je eucharistická adorácia. V našich komunitách musíme podporovať eucharistickú adoráciu a dokonca zakladať skupiny či bratstvá ctiteľov Eucharistie. Musíme taktiež odprosovať nášho Pána za početné akty svätokrádeže a neúcty a skrze dlane Preblahoslavenej Panny Márie, eucharistickej Nevesty, obetovať skutky pokánia a zadosťučinenia podľa príkladu anjela, ktorý sa zjavil fatimským deťom.

Na záver by som sa Vás chcela opýtať, otec biskup, na vašu definíciu svätého kňaza.

Svätý kňaz je kňaz, ktorý si je vedomý skutočnosti, že je objektívne i ontologicky druhým Kristom, *alter Christus* a ktorý sa s pomocou Božej milosti snaží stávať sa Kristom každý deň stále viac, a to aj vo svojej mysli, vo svojich úmysloch, vo svojich slovách i činoch, v súlade s duchom a príkladom Krista, večného Veľkňaza, Dobrého Pastiera, ktorý dáva svoj život za večnú spásu nesmrteľných ľudských duší, ktorý sa nestará o vlastný zisk, ale iba o Božiu slávu a o duchovné dobro duší. A v tomto procese získa najväčšiu pomoc vtedy, keď bude každý deň sláviť obetu svätej omše s čoraz hlbšou vierou a láskou.

Rozprávala sa Izabella Parowiczová

+ Athanasius Schneider, titulárny biskup Celeriny a pomocný biskup arcidiecézy Panny Márie v Astane (Kazachstan).

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/pred-jeho-majestatom-si-anjeli-zakryvaju-tvar-rozhovor-s-biskupom-atanazom-schneiderom/>